

INTERNACIONALNI UNIVERZITET TRAVNIK U TRAVNIKU
EKOLOŠKI FAKULTET

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

OKOLINSKE POLITIKE
U BOSNI I HERCEGOVINI

Pripremila
Doc.dr. Nedžada Tolja

ECOBIAS

kontakt broj: 061 061 003, email: nedzada.je@live.com, tolja.nedzada@iu-travnik.com

ECOBIAS

1 **Uvod**

2 **Okoliš**

3 **Okolinske politike**

4 **Otpad**

5 **Rješenja**

ECOBIAS

“Zemlja se može eksploatirati i opustošiti tokom pet godina u korist brzog profita, ali stotinu godina čuvanja i njegovanja neće u potpunosti otkloniti štetu”

(Glikson, 1971)

UVOD

- ✿ **Bosna i Hercegovina, zemlja biološke i geološke raznolikosti**
- ✿ **U procesu stabilizacije i pridruživanja Evropskoj uniji**
- ✿ **Sektor okoline jedan od visokopozicioniranih prioriteta**
- ✿ **Usvojeni okolinski zakoni**
- ✿ **FBiH izradila Strategiju zaštite okoliša**
- ✿ **Strategija zaštite biološke i geološke raznolikosti**
- ✿ **Cilj, urediti životni ambijent, održivo korištenje**

OKOLIŠ

Složen prirodni i društveni pojam kojeg oblikuju i sadržajno ispunjavaju različiti prirodni i društveni procesi te prirodno okruženje

ZRAK

VODA

TLO

BIOSFERA

**URABNIZIRANI
OKOLIŠ**

OKOLINSKE POLITIKE

MEĐUNARODNA POLITIKA ZAŠTITE OKOLIŠA PROMOVIŠE

- zaštitu ekosistema
- trajno očuvanje biološke raznolikosti
- zaštite i racionalnog korištenja prirodnih izvora
- održavanja njihove ekološke stabilnosti
- razvoj ekološke svijesti uz održiv privredni razvoj

MEĐUNARODNI OKOLINSKI SPORAZUMI

- Međunarodna konvencija za zaštitu biljaka
- Ramsarska konvencija
- Konvencija o biološkoj raznovrsnosti (CBD)
- Bonska konvencija
- Bernska konvencija
- Konvencija o predjelima
- Karpatska konvencija
- Aarhuska konvencija

POLITIKA OKOLIŠA U BIH

Razvoj politike okoliša u Bosni i Hercegovini ima za cilj jačanje centralnih vladinih institucija odgovornih za okoliš i razvoj relevantnih politika, kako bi se poboljšalo održivo upravljanje okolišem u BiH

Održivi razvoj

Strateški plan

**Predostrožnost i
prevencija**

**Učešće javnosti i
pristup
informacijama**

**PRINCIPI KOJI SU
OSNOVA PROPISA
U OBLASTI
OKOLIŠA**

Načelo zamjene

**Načelo saradnje i
podjele
odgovornosti**

**Načelo zagađivač
plaća**

**Načelo
integralnog
pristupa**

ZAKONSKA REGULATIVA, DRŽAVNI NIVO

- ✿ **Ne postoji okvirni zakon o zaštiti okoliša na nivou BiH**
- ✿ **Postoji Zakon o ministarstvima i drugim tijelima BiH**
- ✿ **Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH ima nadležnost za definisanje politika, osnovnih principa, koordinaciju djelatnosti i usklađivanje planova entitetskih tijela, vlasti i institucija na međunarodnom planu u područjima poljoprivrede, energetike, zaštite životne sredine, razvoja i korištenja prirodnih resursa, turizma**

ZAKONSKA REGULATIVA, FEDERACIJE BiH

- ✿ **Zakon o zaštiti prirode**
- ✿ **Zakon o zaštiti okoliša**
- ✿ **Zakon o zaštiti zraka**
- ✿ **Zakon o upravljanju otpadom**
- ✿ **Zakon o Fondu za zaštitu okoliša FBiH**
- ✿ **Zakon o zaštiti od buke**
- ✿ **Zakon o vodama**
- ✿ **Zakon o NP Una**

JLS-KLJUČ ZA POKRETANJE PROMJENA U ZAŠTITI OKOLIŠA

- **Jedinica lokalne samouprave (JLS) kada donosi razvojne odluke mora razumjeti vezu između okoliša i razvoja, osmisliti ekonomske strategije koje će rješavati te probleme**
- **Stvoriti nova partnerstva radi provedbe željenih aktivnosti**
- **Iznaći najbolji odgovor na kompleksnost zaštite životne sredine**
- **Razvijena je metodologija rješavanja okolišnih problema u lokalnim zajednicama**
- **Zakon o principima lokalne samouprave**
- **Organizacije civilnog društva važna pokretačka snaga u JLS**
- **Arhuska konvencija važan alat za ostvarivanje ekološke demokratije**

PROJEKTI IZ OBLASTI ZAŠTITE VODA

- **Projekti čišćenja obala vodotoka**
- **Održivo upravljanje pitkom vodom**
- **Monitoring kvalitete voda, korištenje voda**
- **Održivo upravljanje otpadnim vodama**
- **Podsticanje održivog korištenja voda**
- **Projekti kanalizacionih sistema i postrojenja**
- **za prečišćavanje otpadnih voda urbanih područja - opštinski/gradski centri, odnosno regionalni sistemi**

PROJEKTI IZ OBLASTI ZAŠTITE ZRAKA I EKOEFIKASNOSTI

- **Projekti zaštite zraka urbanih sredina – smanjenje emisija štetnih plinova i projekti poboljšanja, očuvanja i monitoringa kvaliteta zraka (postavljanje mjernih stanica, uređenje parkova, revitalizacija drvoreda, eko-autobusi, biciklističke staze....)**
- **Projekti iz oblasti korištenja obnovljivih izvora energije (vjetroelektrane, solarne elektrane, biomasa....)**
- **projekti za povećanje energetske efikasnosti (utopljanje zgrada, eko-rasvjeta, ...)**

PROJEKTI IZ OBLASTI POLJOPRIVREDE

➤ **Projekti iz oblasti poljoprivrede-podrška organskim proizvođačima hrane, edukacija poljoprivrednih proizvođača o značaju prelaska sa konvencionalne na organsku proizvodnju hrane**

- ✓ **eko zadruge**
- ✓ **eko privreda**
- ✓ **eko turizam**
- ✓ **zaštita autohtonih sorti i vrsta...**

PROJEKTI JAČANJA JAVNE SVIJESTI

- **Jačanje javne svijesti o značaju okoliša (radio emisije, časopisi, edukacije, radionice, kongresi, simpoziji, obrazovanje.....)**
- **Zapošljavanje stručnih lica na poslove zaštite okoliša**

PROJEKTI IZ OBLASTI UPRAVLJANJA OTPADOM

- Ulaganje u komunalnu infrastrukturu, projekti iz oblasti upravljanja otpadom (izgradnja deponija, uvođenje sistema odvojenog sakupljanja otpadom, reciklažna dvorišta, projekti tipa „otpad nije smeće“, briketiranje otpada...)
- Jedan od najvažnijih koraka je adekvatno zbrinjavanje otpada

UPRAVLJANJE OTPADOM

- **Većina deponija u Bosni i Hercegovini ne ispunjava ni najosnovnije uslove za zaštitu okoliša, a zauzimaju velike prirodne površine**
- **Lokalno stanovništvo pruža veliki otpor postojanju deponija**
- **Otpor postoji također i prema otvaranju planiranih regionalnih deponija koje će zadovoljavati sanitarne i ekološke zahtjeve**
- **Cjelovit sistem upravljanja otpadom, zasnovan na savremenim evropskim iskustvima, zahtijeva prije svega sljedeće aktivnosti**
 - ✓ **izbjegavanje i smanjivanje nastanka otpada**
 - ✓ **reciklaža, kao i ponovno korištenje (materijalno i energetska) nastalog otpada**
 - ✓ **obrada neiskorištenog otpada**
 - ✓ **odlaganje (trajno i privremeno) neiskorištenog i obrađenog otpada**

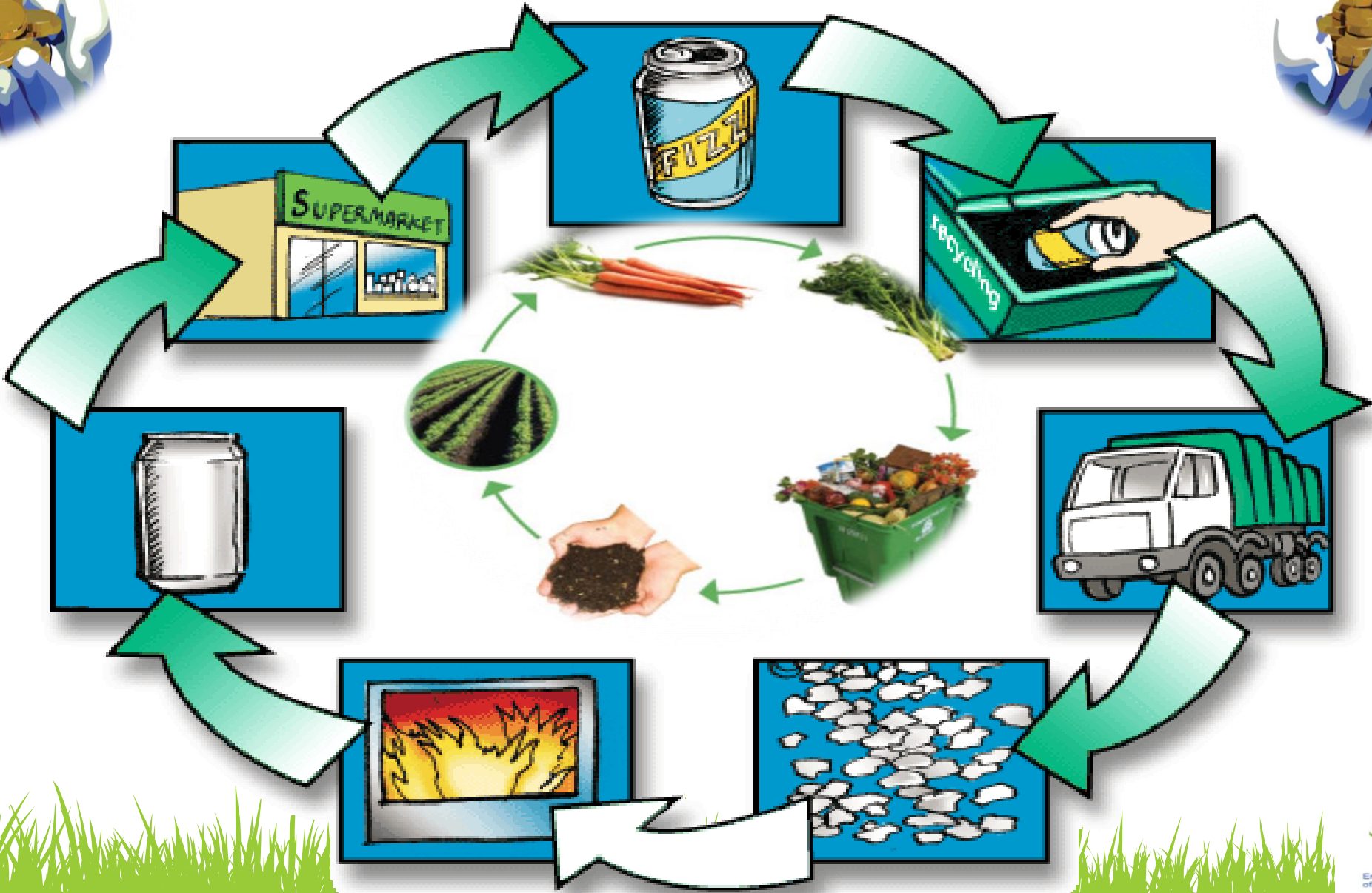
UPRAVLJANJE OTPADOM

- **Cjelovit sistem upravljanja otpadom podrazumijeva obradu neizdvojenog otpada prije konačnog odlaganja na deponiju**
- **Postoji cijeli niz različitih mehaničkih, bioloških i termičkih postupaka obrade otpada**
- **Termički postupci osiguravaju višestruko smanjenje volumena otpada čime se smanjuje potreba za novim deponijama**
- **Izgaranje, odnosno spaljivanje otpada, do sada je u svijetu najčešće korištena tehnologija termičke obrade komunalnog otpada (spalionice)**

RECIKLAŽA I KOMPOSTIRANJE

POS LJEDICE NEPROVOĐENJA PROPISANIH MJERA ZAŠTITE OKOLIŠA

- ✿ **Onečišćenje površinskih voda neprovođenjem sistema prečišćavanja otpadnih voda**
- ✿ **Ugroženost podzemnih pitkih voda-otpadne vode, divlje deponije**
- ✿ **Nepostojanje mjera zaštite za postojeća i potencijalna vodozaštitna područja**
- ✿ **Nelegalna eksploatacija prirodnih resursa**
- ✿ **Prekomjerna eksploatacija prirodnih resursa**
- ✿ **Invazivni zahvati u prostoru (bespravna gradnja)**
- ✿ **Nedovoljna kontrola svojstava tla, neprovođenje sanacije kalcifikacijom i dr. mjerama**
- ✿ **Nekontrolisana primjena zaštitnih sredstava u poljoprivredi**
- ✿ **Inertan inspekcijski nadzor**

OKOLIŠNI ZAKONODAVNI OKVIR, VRLO SLOŽEN

- ✿ Nadležnosti i funkcije jasno definirane
- ✿ Ne postoji horizontalna i vertikalna koordinacija

Rezultat

- ✿ Upravljanje okolišem uglavnom neefikasno i neekonomično
- ✿ Efikasnost resornih vlasti umanjena, izostaju konkretni koraci
- ✿ Problem ljudskih resursa, mali broj stručnjaka iz date oblasti
- ✿ Problemi uspostavljanja i sprovođenja adekvatnih okolišnih politika
- ✿ Nedovoljno planiranih sredstava

Rješenje

- ✿ Smanjenje disperzije okolišnih politika, povećanje efikasnosti vlasti

RAZVOJ EKOLOŠKE POLITIKE

**I faza identifikovanje ekološkog problema
utvrđivanje problema - projektovanje politike**

**II faza donošenje ekoloških
odluka**

- ocjena i upravljanje rizikom
- postavljanje ciljeva
- priprema ekoloških projekata

**III faza ocjenjivanje ekološke politike
-ocjena efektivnosti**

ŠTA JA MOGU URADITI???

ŠTA MOGU URADITI OCD-a???

- Javno zagovarati
- Predlagati konkretne projekte
- Uključiti i druge predstavnike OCD-a
- Inspekcijski nadzor

RJEŠENJE

KRATKOROČNE
MJERE

DUGOROČNE
MJERE

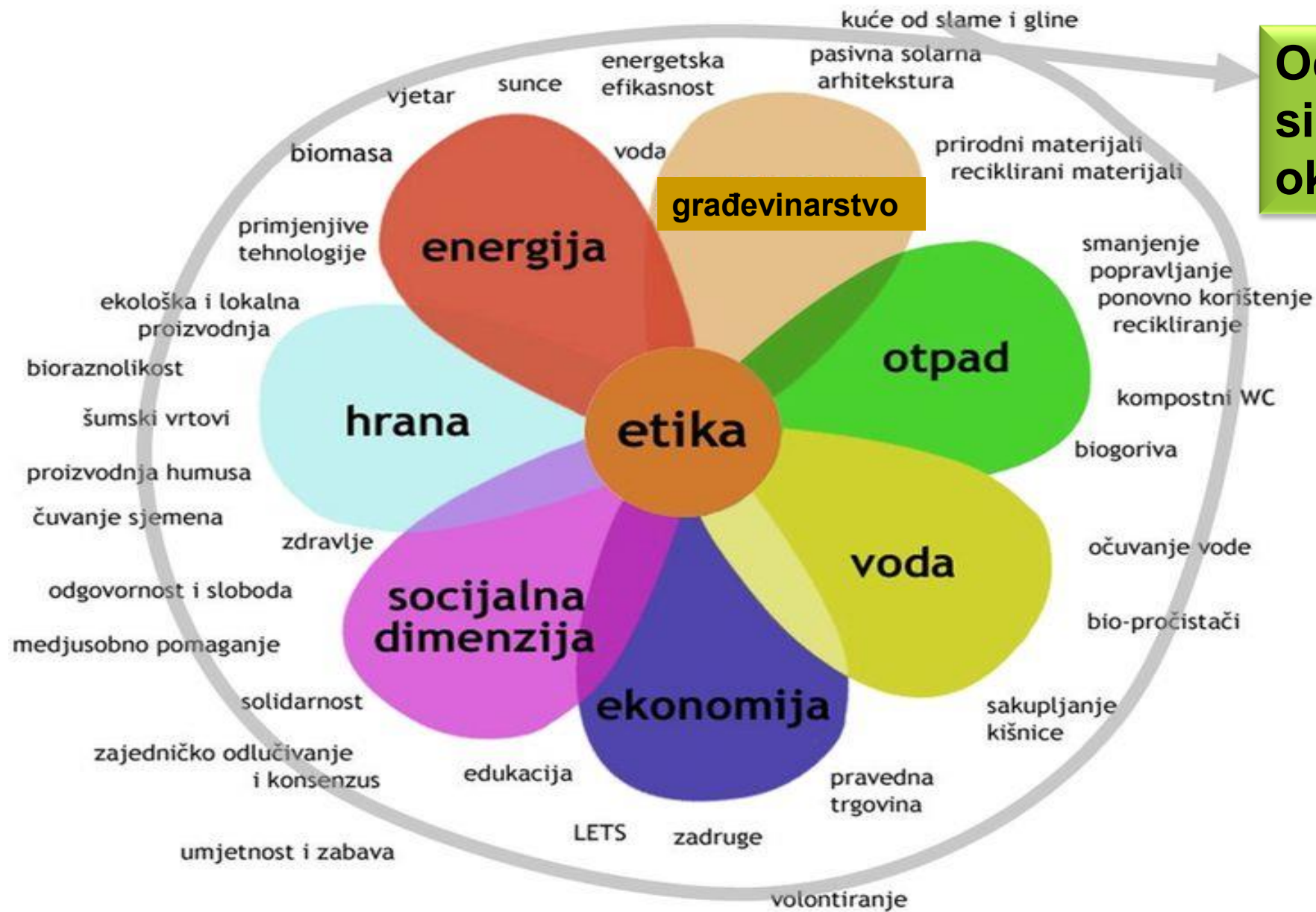
ZELENA
EKONOMIJA

MINI
BIZNIS

EDUKACIJA

UPRAVLJANJE
OTPADOM

SVAKI POJEDINAC JE VAŽAN
SISTEM JE KLJUČAN

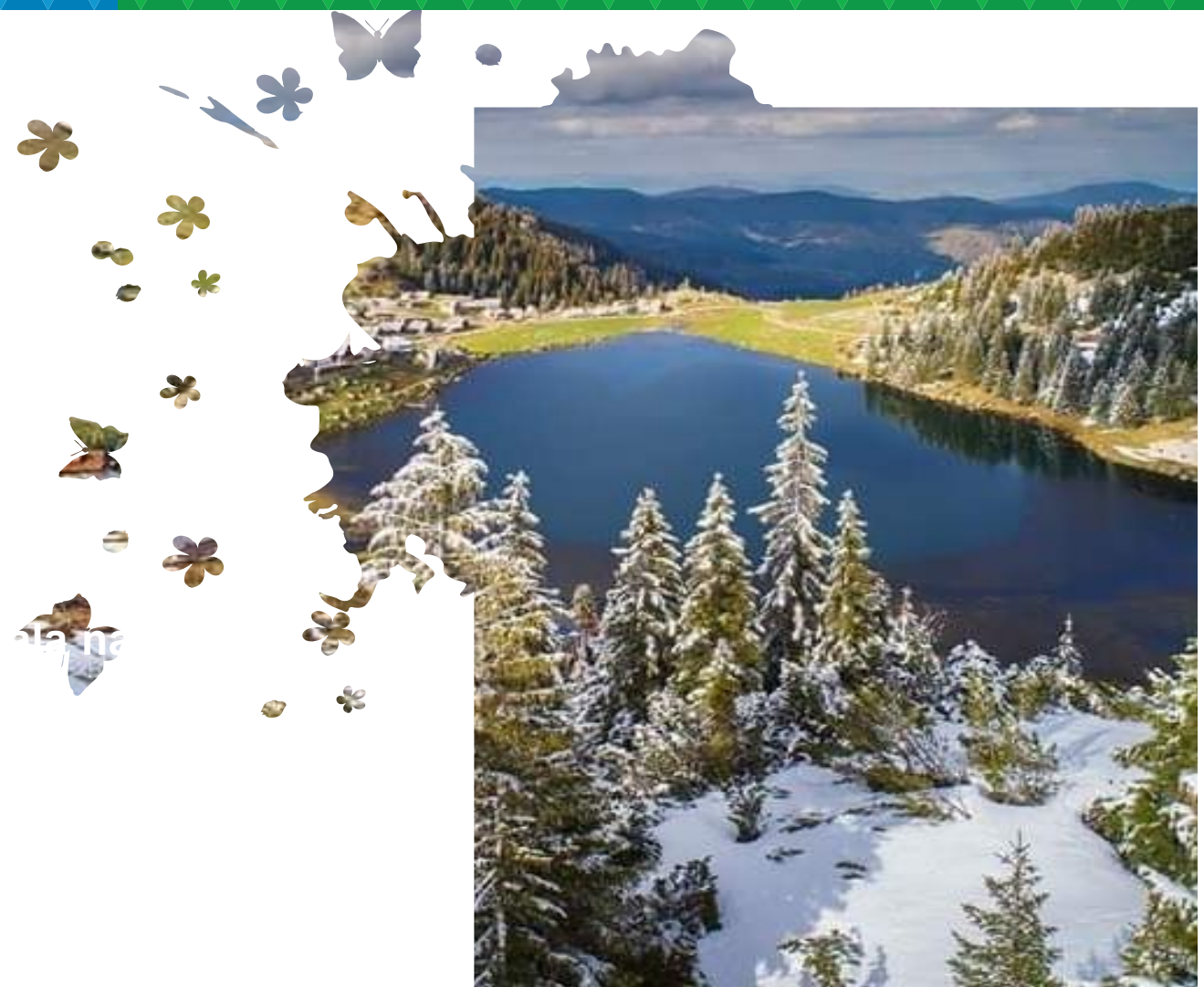
Održivi sistem u okolišu

Poruka i pouka

“Tek kad poseče i poslednje drvo,
uhvati poslednju ribu i zatruje
poslednju reku, beli čovek će
shvatiti da ne može da jede
novac.” - Crveni Oblak, poglavica
Sijuksa (1822-1909)

Hvala na pažnji!

kontakt broj: 061 061 003
email: nedzada.je@live.com
tolja.nedzada@iu-travnik.com